

PRAVILNIK O KRITERIJUMIMA VREDNOVANJA I POSTUPKU KATEGORIZACIJE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

(„Sl. glasnik RS”, br. 97/2015)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se kriterijumi vrednovanja i postupak kategorizacije zaštićenih područja.

Član 2

Kategorizacija zaštićenog područja (u daljem tekstu: kategorizacija) je vrednovanje i svrstavanje tog područja u jednu od tri kategorije utvrđene zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

Član 3

Vrednovanje, odnosno utvrđivanje vrednosti i značaja zaštićenog područja vrši se u odnosu na:

- 1) izraženost glavnih prirodnih obeležja, pojava i procesa od interesa za zaštitu područja;
- 2) funkcije i namene područja.

Član 4

Kriterijumi vrednovanja glavnih prirodnih obeležja su:

- 1) autohtonost i autentičnost, odnosno izvornost, posebnost i originalnost obeležja u pogledu porekla, nastanka i rasprostranjenosti;
- 2) reprezentativnost, odnosno izraženost i istaknutost obeležja u pogledu veličine, brojnosti, oblika i izgleda, strukture, sastava, starosti i očuvanosti;
- 3) raznovrsnost bioloških, geološko-geografskih i predeonih obeležja u pogledu zastupljenosti i međusobnog odnosa elemenata živog sveta (gena, vrsta i ekosistema), objekata i pojava geonasleđa i karakterističnih predela;
- 4) integralnost, odnosno celovitost, zaokruženost i povezanost obeležja u prostornom i funkcionalnom pogledu;
- 5) estetičnost, odnosno lepota, skladnost, privlačnost, neobičnost, spektakularnost i dinamika obeležja.

Član 5

Kriterijumi vrednovanja funkcije i namene područja obuhvataju stvarni i potencijalni doprinos zaštićenog područja u:

- 1) naučnim istraživanjima i razvoju nauke;
- 2) obrazovno-vaspitnim aktivnostima, jačanju kvaliteta prosvetnog rada i širenju svesti o potrebi zaštite;
- 3) ukupnom očuvanju biološke, geološke i predeone raznovrsnosti i životne sredine i pružanju ekoloških usluga;
- 4) očuvanju kulturno-istorijskih vrednosti i tradicije (folklor, svetkovina, etnoproizvoda i dr), podizanju kulturnog nivoa i demografskoj obnovi;
- 5) stvaranju uslova za rekreaciju, odmor, sport i uživanje ljudi u slobodnoj prirodi;
- 6) održivom razvoju turizma i poljoprivrede, posebno ekoturizma i organske poljoprivrede i očuvanju i obnavljanju starih rasa i sorti;
- 7) održivom korišćenju prirodnih resursa, posebno obnovljivih izvora energije.

Član 6

Zaštićeno područje može se svrstati u I kategoriju - međunarodnog, nacionalnog, odnosno izuzetnog značaja ako ispunjava sledeće kriterijume, i to:

- 1) ima obeležja izvornosti i autentičnosti koja ga čine jedinstvenim ili izuzetno retkim prostorom, prirodnim objektom ili pojmom u Republici Srbiji, i/ili
- 2) predstavlja u celosti ili sadrži jedinstven, odnosno posebno istaknut primer prirodnog nasleđa Republike Srbije po biološkim, geografsko-geološkim i predeonim vrednostima i izraženosti glavnih obeležja tih vrednosti, kao što su veličina, brojnost, oblik i izgled, struktura i sastav, starost, očuvanost i drugo, i/ili
- 3) na nesumnjiv način izražava izuzetnu raznovrsnost i međusobnu uslovljenošć i povezanost živog sveta, abiotičkih faktora i činilaca, obeležja predela i uticaja ljudskog života i rada, i/ili
- 4) obezbeđuje delotvornu prostornu i funkcionalnu celovitost u odnosu na strateške ciljeve zaštite i održivog korišćenja prirode u Republici Srbiji, i/ili
- 5) stvara izvanredno upečatljivu sliku lepog, zanimljivog i uzbudljivog u prirodi i omogućava njihovu veoma snažnu percepciju i doživljaj, i/ili
- 6) obuhvata ili predstavlja deo zvanično ustanovljenih međunarodno značajnih područja, i/ili

7) omogućava funkcije i namene od interesa za Republiku Srbiju, pre svega za naučnoistraživački rad i obrazovne aktivnosti, očuvanje kulturnih dobara od izuzetnog značaja i realizaciju projekata održivog razvoja od strateškog značaja.

U I kategoriju svrstava se područje koje se proglašava za:

- 1) strogi rezervat prirode, spomenik prirode ili stanište, ako ispunjava najmanje tri kriterijuma iz stava 1. ovog člana;
- 2) specijalni rezervat prirode, park prirode ili predeo izuzetnih odlika, ako ispunjava najmanje četiri kriterijuma iz stava 1. ovog člana;
- 3) nacionalni park ako ispunjava svih sedam kriterijuma iz stava 1. ovog člana.

Član 7

Zaštićeno područje može se svrstati u II kategoriju - pokrajinskog/regionalnog, odnosno velikog značaja ako ispunjava sledeće kriterijume, i to:

- 1) ima obeležja izvornosti i autentičnosti koja ga čine specifičnim ili retkim prostorom, prirodnim objektom ili pojavom u autonomnoj pokrajini ili regionu, i/ili
- 2) predstavlja veoma značajan reprezent prirodnog nasleđa Republike Srbije, a jedinstven ili izuzetno redak na teritoriji autonomne pokrajine ili regiona, po biološkim, geografsko-geološkim i predeonim vrednostima i izraženosti glavnih obeležja tih vrednosti, kao što su veličina, brojnost, oblik i izgleda, struktura i sastav, starost, očuvanost i drugo, i/ili
- 3) odražava veliku raznovrsnost i međusobnu povezanost i celovitost životnih zajednica, populacija divljih biljaka i životinja i prirodnih činilaca, kao i posebnu lepotu i obeležja predela karakteristična za autonomnu pokrajину odnosno region, i/ili
- 4) obezbeđuje delotvornu prostornu i funkcionalnu celovitost u odnosu na osnovne dugoročne ciljeve zaštite i održivog korišćenja prirode u autonomnoj pokrajini odnosno regionu, i/ili
- 5) omogućava funkcije i namene od interesa za autonomnu pokrajinu ili region, pre svega naučne i obrazovne aktivnosti, očuvanje kulturnih dobara od velikog značaja i realizaciju projekata održivog razvoja od pokrajinskog, odnosno regionalnog značaja.

U II kategoriju svrstava se područje koje ne ispunjava kriterijume i uslove iz člana 6. ovog pravilnika, a proglašava se za:

- 1) strogi rezervat prirode, spomenik prirode ili stanište, ako ispunjava najmanje dva kriterijuma iz stava 1. ovog člana;
- 2) specijalni rezervat prirode, park prirode ili predeo izuzetnih odlika, ako ispunjava najmanje tri kriterijuma iz stava 1. ovog člana.

Član 8

Zaštićeno područje svrstava se u III kategoriju - lokalnog značaja, ako ispunjava uslove za proglašenje zaštite u skladu sa zakonom, ima vrednosti od interesa za opštinu ili grad i ne ispunjava kriterijume i uslove iz čl. 6. i 7. ovog pravilnika.

Član 9

Kategorizacija se vrši u postupku izrade stručne dokumentacije, odnosno studije zaštite i donošenja akta o proglašenju zaštićenog područja.

Stručna organizacija za zaštitu prirode sprovodi vrednovanje i sačinjava predlog kategorije koji čini sastavni deo studije zaštite u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

Predlog kategorije sadrži ocenu glavnih prirodnih obeležja i funkcija, odnosno namena područja u odnosu na kriterijume iz čl. 4. i 5. i obrazloženje predložene kategorije u odnosu na odredbe čl. 6, 7. i 8. ovog pravilnika.

Kategorija zaštićenog područja utvrđuje se aktom o proglašenju.

Član 10

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o kriterijumima vrednovanja i postupku kategorizacije zaštićenih područja („Službeni glasnik RS”, broj 103/13).

Član 11

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.